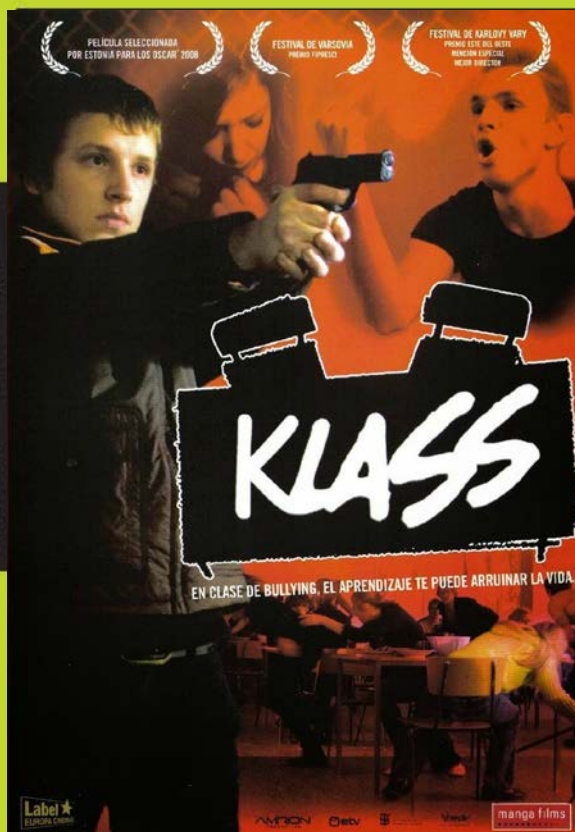
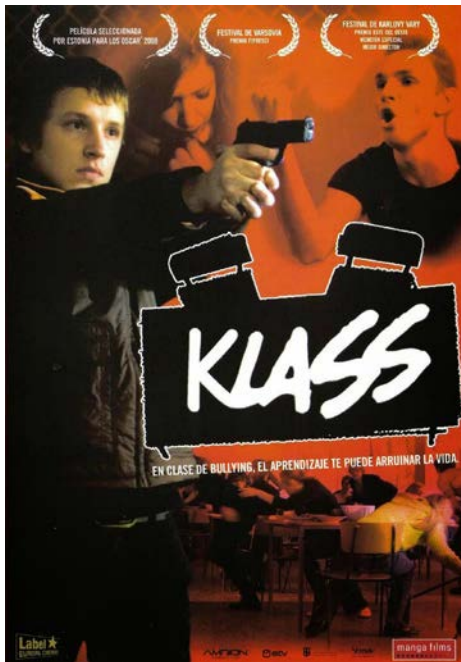

GUIA AUDIOVISUALS

cedre
CENTRE DE RECURSOS PER LA PAU I LA SOLIDARITAT

Fitxa tècnica

Nom de la pel·lícula: Klass

Durada: 99 minuts

Direcció: Ilmar Raag

Guió: Ilmar Raag

Producció: Amrion

Any: 2007

País: Estònia

Música: Martin Kallasvee, Paul Oja, Timo Steiner

Palmarès: Menció especial, 2007 (Festival Internacional de Cine Karlovy Vary), Label Europa Cinemes, 2007 (Festival Internacional de Cine Karlovy Vary), Premi FIPRESCI, 2007 (Festival Internacional de Cine de Varsòvia), Premi Especial del Jurat, 2007 (Festival Internacional de Cine de Varsòvia).

Edat recomanada: A partir de 12 anys

Sinopsi

Basada en fets reals, Klass narra la història d'en Joosep, un estudiant adolescent víctima de la intimidació i l'abús dels seus companys de classe. Un company, en Kaspar, decideix ajudar-lo, i això provoca la ràbia de la resta; la tensió augmenta i ambdós són assetjats pels altres de companys de classe. Al final, l'única sortida que en Joseep i en Kaspar troben és la venjança letalment violenta envers els seus abusadors.

La pel·lícula centra la temàtica en el maltracte físic, psicològic i moral, conegut com a bullying, que pateixen dos estudiants d'un col·legi d'Estònia. El relat s'estructura com si durés una setmana de classe (7 dies), en el que ens presenta en Joosep com un jove tímid, víctima de l'assetjament constant per part dels seus companys d'aula. Però en Joosep, aviat rep l'ajuda i el suport d'en Kaspar, un company que tria viure la vida amb dignitat (sense sometre's a la voluntat del líder i ser autònom, segons paraules del mateix personatge).

La pel·lícula denuncia la inoperància dels sistemes educatius per detectar casos i situacions d'assetjament dins de les instal·lacions educatives, la manca de controls eficaços i les mesures correctives adequades davant l'assetjament. Els joves víctimes de bullying pateixen una escala d'abusos que els minva la seva voluntat i els porta a caure en la desesperació. Davant la manca d'ajuda, decideixen pal·liar la situació amb les seves pròpies mans a través de la venjança i amb conseqüències greument letals.

Tràiler: <https://www.youtube.com/watch?v=QLbUB-MA53w>

Altres pel·lícules del director:

- 2012: Una dama en París

Objectius del treball

- Conèixer que és el bullying i quines són les seves dimensions (tipus)
- Aprendre a detectar possibles situacions de bullying a l'escola
- Reflexionar sobre com prevenir situacions de bullying a l'aula
- Reflexionar sobre les quatre perspectives que envolten el bullying: la víctima, l'agressor, els testimonis i els adults (família i professors).

Activitats proposades

Guia pel Professorat

Activitat pre-visionat

Abans d'inciar la dinàmica, és important que el dinamitzador tingui alguns coneixements sobre què és el bullying i quins tipus de bullying existeixen. Per aquest motiu, us facilitem una breu explicació teòrica d'aquesta problemàtica, a partir de la informació extreta de l'article "El acoso escolar" de Maria Fernanda Enríquez i Fernando Garzón, publicat a la revista *Saber, Ciencia y Libertad*, vol.1, nº1.

Quan és bullying i quan no és bullying

El fenòmen del bullying, tant conegut en els nostres dies, també rep el nom d'intimidació o assetjament escolar. Són expressions que s'utilitzen per referir-se a aquelles conductes agressives que s'exerceixen de manera repetida envers un alumne amb la intenció de fer mal i establir una relació de control-submissió, en què la persona agredida no pot defensar-se. Owels considera que es fonamental que es compleixin els criteris esmentats anteriorment per tal que una conducta agressiva entre escolars sigui considerada, efectivament, com a bullying o assetjament escolar. Monjas i Avilés, manifesten que un element important per l'establiment d'una situació d'assetjament escolar és la freqüència de les agressions, doncs aquestes han de ser repetides i exercides cap a un mateix alumne o grup específic. Els casos esporàdics de joc pesat, desinterès acadèmic, conducta antisocial i els conflictes o baralles entre desconeguts no són considerats com a tals. De la mateixa manera, Cerezo considera que "les agressions reiterades i amb un nivell d'agressivitat en augment estableixen un abús de poder sistemàtic entre la víctima i l'agressor, essent aquest un altre judici per definir el bullying". Els agressors manifesten superioritat física, psicològica o social sobre les víctimes amb la finalitat que no puguin defensar-se, es sentin assetjats, oprimits i atemoritzats. Per altres autors, "el tercer criteri per a definir

l'assetjament escolar és la intenció de fer mal, cal aclarir que en les relacions d'amistat existents entre els alumnes sorgeixen comportaments que poden considerar-se com agressius però no necessàriament es realitzen amb la intenció de fer mal; més aviat, són formes que s'han establert entre ells i amb consens, ja sigui implícit o explícit, de no causar malestar, incomoditat o sofriment en l'altre". Ortega assenyala que "aquelles agressions que sí són considerades com a bullying són les que no tenen justificació, són perjudicials, ofensives, incòmodes i provoquen un perjudici psicològic en la víctima, s'exerceixen amb un desig conscient de llastimar a l'altre i situar-lo en tensió". Davant d'aquest aspecte Ferreira refereix que "alguns autors han anomenat a aquest tipus d'agressió proactiva donat que els actes adversos són deliberats, tenen un objectiu orientat i estan motivats per una recompensa externa. No obstant, s'ha comprovat que no solament el desig de tenir el poder i sotmetre a l'altre és el que motiva a l'agressor, sinó també el sentit d'afiliació amb altres agressors". Oñate i Piñuela, defineixen l'assetjament escolar com "un continuat i deliberat maltracte verbal i modal que rep un nen per part d'un altre o d'altres, que es comporten amb ell de manera cruel amb l'objectiu de sotmetre'l, humiliar-lo, espantar-lo, amenaçar-lo i que atenten contra la dignitat del nen". Per altra banda, Alcantara, defineix l'assetjament escolar com una intimidació i maltracte entre escolars, de forma repetida i mantinguda sempre lluny dels ulls dels adults, amb la intenció d'humiliar i sotmetre abusivament a una víctima indefensa, per part d'un o varis agressors a través d'agressions físiques, verbals o socials amb resultats de victimitat psicològica i rebuig social.

Per altra banda Díaz, destaca tres característiques de l'escola que contribueixen a la violència escolar: (I) la justificació o permissivitat de la violència com a forma de resolució de conflictes entre iguals; (II) el tractament habitual que es dóna a la diversitat com si no existís, i (III) la manca de respostes del professorat davant la violència entre alumnes, que deixa les víctimes sense ajuda i sol ser interpretada pels agressors com un suport implícit.

Modalitats i tipus de bullying

Autors com Calderero, Salazar i Caballo, citats per Fernanda i Garzón, manifesten que existeixen dues modalitats d'assetjament escolar; en primer lloc *l'assetjament físic* que fa referència a conductes agressives directes contra la persona o contra les seves pertinences. En aquest cas, la víctima es veu enfrontada amb l'agressor cara a cara i s'evidencien conductes com pegar, empènyer, danys en el material educatiu, robatori de diners, entre d'altres. Un altre autor, Magendzo, senyala i afegeix que aquest tipus d'assetjament es referix a colpejar i a destruir pertinences personals del company, i Teruel menciona que dins de l'assetjament escolar es pot donar maltractament físic el qual consisteix en una acció no accidental d'alguna persona que provoca danys físics com a conseqüència d'alguna negligència intencionada. Al mateix temps, aquest assetjament físic pot ser *directe* quan el subjecte pateix danys contra el cos com cops de puny, cosses, agressions amb objectes, estirades dels cabells o mossegades; o *indirecte* quan les agressions es dirigeixen contra la propietat, com robar, danyar objectes, tirar i trencar peces de vestir...

En segon lloc, *l'assetjament psicològic, relacional o social* referit a certs actes que converteixen l'individu en víctima o produeixen el seu aïllament envers el grup, danyant les seves relacions interpersonals, ignorant la persona, no deixant que participi en les activitats, humiliant-lo o desvaloritzant-lo. Aquest assetjament es pot donar de forma *directa* quan els actes són realitzats per l'acosador o *indirecta* quan són a través d'un tercer. En aquesta modalitat l'objectiu és disminuir l'autoestima fomentant en la víctima la sensació d'inseguretat i temor. Pot presentar-se a nivell verbal amb insults, calúmnies, burles, xantatges, així com també amb sobrenoms, propagació de rumors malintencionats, humiliacions, insults, i exclusió social. Ara bé, el més peculiar d'aquestes accions és que necessiten d'una tercera persona o persones que actuïn com a testimonis i còmplices per tal que la intimidació agafi força i es compleixi la seva finalitat. A nivell social, també pot presentar-se en excloure a la persona de tot i tothom, ignorant la seva presència.

Per altra banda Rojas i Zarate, també esmenten dos tipus d'assetjament escolar, el *verbal*, relacionat amb les amenaces, insults, burles cruels sobre l'aspecte físic, l'origen ètnic, algun defecte o anomalia visible, un problema de parla o de la conducta. I l'assetjament de tipus *psicològic*, relacionat amb aquelles agressions que tenen un impacte en la ment de la víctima, així com el fet de vigilar-la, fer-li gestos de fàstic, agressivitat o actituds d'humiliació i despreci.

També s'han identificat noves formes o tipus d'assetjament, el *ciberbullying* o el *ciberassetjament* definit com l'ús d'algunes tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) com el correu electrònic, missatges per telèfon mòbil, la missatgeria instantània, el comportament en línia difamatori, etc, d'un individu o un grup, que deliberadament, i de forma repetitiva i hostil, pretén fer mal a un altre. Segons Arón, el ciberbullying també és conegut com a ciberassetjament escolar en el qual els menors traslladen a internet els seu insults i amenaces fent pública la identitat de la víctima en un fòrum determinat (blogs, websites), fins i tot facilitant en alguns casos el seu telèfon, de manera que gent desconeguda es pugui adherir a l'agresió.

Per a més informació sobre l'assetjament escolar, en l'apartat sobre informació relacionada i bibliografia, trobareu l'enllaç per poder accedir a l'article complet.

Activitat 1A. Detector de problemes

- **Material:** pel·lícula *Klass*, bolígraf i folis.
- **Descripció de l'activitat:**

Aquesta activitat es durà a terme en dos moments:

1. Abans de veure la pel·lícula, el professor demanarà als alumnes que durant el visionat, detectin i anotin en un paper tres possibles situacions de bullying i tres situacions que no siguin bullying. Es pot proposar als alumnes que en un paper dibuixin dues columnes, una per anotar-hi les possibles situacions de bullying i l'altra, les situacions que no són bullying.

Activitats post-visionat

Activitat 1B. Detector de problemes

- **Material:** bolígraf, retoladors, celo, folis i paper de mural.
- **Descripció de l'activitat:**

Després de veure el film, el professor demanarà als alumnes que, en grups de 4 persones, comparteixin amb els seus companys i companyes les situacions que hagin trobat:

a) Descriure les tres situacions de bullying i no bullying que hagin detectat en la pel·lícula i posar-les en comú. De totes les situacions que els companys de grup hagin trobat, triar-ne 3 de cada columna, anotar-les en un altre paper, i reflexionar sobre els factors que determinen i diferencien les situacions de bullying i no bullying. Quan és bullying? S'obre una estona de debat per abordar el tema des de la perspectiva de la intimidació, la intencionalitat, el poder, l'assetjament, etc.

b) A continuació, el professor demanarà als alumnes que expliquin les diferents dimensions o tipus de bullying que han pogut detectar i identificar en el film. De quina manera és produeix el bullying? S'obre una estona de debat per abordar el tema sobre els diferents tipus d'assetjament escolar.

c) Posteriorment, i per finalitzar l'activitat, el professor llençarà la pregunta oberta *Quan és tracta de bullying...?* Tots els alumnes participants hauran de construir una frase on es vegi reflectida la definició de bullying. Després, la frase construïda s'escriurà en un paper de mural i es penjarà a l'aula a mode de missatge preventiu, per tal de que tots els alumnes en prenguin consciència.

Activitat 2. Atenció al semàfor

- **Material:** llapis, retoladors, cartolines, paper de colors, goma eva, cola, tisores.
- **Descripció de l'activitat:**

L'educador/a explicarà als alumnes que els colors del semàfor sempre ens avisen d'alguna cosa. El color vermell ens avisa del perill, el groc és atenció i el verd significa que està permès. Així doncs, proposarà utilitzar aquest mateix codi pel bullying. El color vermell alerta de perill i, per tant, ens alertarà que es tracta d'una situació de bullying; el color groc ens avisarà que, encara que no es tracti d'una situació de bullying, allò pot molestar a l'altra persona; el color verd, en canvi, ens indicarà que allò que hem fet és correcte i que, actuar així, ajuda a portar-se bé amb els altres.

Seguidament, oferirà als alumnes material divers (com cartolines, paper de colors, retoladors, goma eva, etc.) per poder confeccionar el semàfor. Els mateixos alumnes s'organitzaran entre ells durant el procés d'elaboració.

Un cop elaborat el semàfor, l'educadora invitarà els participants a buscar, per l'aula, 9 targetes on hi hauran escrites 9 situacions que es poden donar diàriament a l'escola i que ens indiquen alguna cosa.

Exemples de situacions:

- Ajudar un company o companya quan se li demana alguna cosa.
- Posar l'atenció en un company només quan juga a futbol perquè es bon jugador.
- Posar sobrenoms i riure-se'n d'un company o companya tots els dies.
- Convidar a jugar un company o companya, encara que no sigui amic meu.
- Inventar-se mentides sobre una altra persona i difondre-les per internet.
- Escoltar i tenir en compte el que diu la resta.
- No ajudar un company/a en alguna tasca perquè no tinc temps.
- Sumar-se a molestar quan agredeixen un company o companya.
- Prohibir participar en un joc un company o companya sempre que ho demana.

Quan els alumnes hagin trobat les 9 targetes, hauran de llegir-les en veu alta a la resta de companys i companyes i, entre tots, hauran de decidir quin dels colors del semàfor li assignen a aquella situació en funció del perill que representa per la persona que la pateix.

Activitat 3. Per què el bullying és un problema?

- **Material:** llapis, retoladors, cartolines, paper de colors, goma eva, cola, tisores.
- **Descripció de l'activitat:**

L'educadora preguntarà als participants per què creuen que el bullying és un problema. Després d'escoltar i reflexionar sobre les diferents respostes, els explicarà que el bullying és un problema perquè porta malestar i prejudicis a tots els que hi participen, no solament a la persona que és agredida. Tots els nens i nenes que formen part d'aquest problema és senten malament. El que és molestat o amenaçat, el que molesta i també els que observen la situació des de fora, especialment si ells o elles no saben què fer al respecte o tenen por que els molestin si intervenen.

A continuació, l'educadora dividirà els alumnes en 4 grups en funció de les quatre cares que té el bullying: un grup representarà la víctima, un altre l'agressor, el tercer els testimonis, i el quart els adults (familiars, professors, personal del centre educatiu). Després, es repartirà una cartolina a cada grup en la que s'hauran escriure alguns comportaments o sentiments que poden sentir o tenir les persones que formen part del bullying, és a dir, la víctima, l'agressor, els testimonis i els adults. Posteriorment, es farà una posada en comú de les idees que han sortit a cada grup i es reflexionarà sobre la importància que tenen aquestes quatre cares a l'hora d'abordar el bullying.

Per finalitzar l'activitat, es demanarà a cada grup que simbolitzi en un dibuix la cara del bullying que li ha tocat representar per posteriorment penjar-los a l'aula en forma de mural preventiu per frenar el bullying des de les quatre perspectives (Com frenar el bullying des de la perspectiva de la víctima? I des de la perspectiva de l'agressor, els testimonis i els adults?).

Activitat 4. Com acaba el bullying?

- **Material:** cap
- **Descripció de l'activitat:**

L'educadora demanarà als participants que en grups de 4 persones analitzin el final de la pel·lícula. En quins moments de la pel·lícula creieu que adults i menors tenen l'oportunitat de frenar l'assetjament i les agressions o d'abordar el tema? Per què no ho fan? Creieu que els adults, com la família dels menors o els professors del centre, o el grup d'iguals, han sabut establir una relació d'ajuda per frenar la problemàtica? Per què? Quines creieu que són les causes d'aquest final? Per què aquest final i no un altre? Seguidament, es posaran en comú les reflexions extretes en cada grup a mode de debat.

Per acabar, l'educadora explicarà als participants que no pas tots els casos de bullying han d'acabar així i, per aquest motiu, els invitarà a imaginar-se un altre final, en aquest cas pacífic, on l'assetjament i les agressions s'abordin de manera assertiva i justa (demanaríeu ajuda? en quin moment? a quines persones? com ho faríeu?, etc).

Més informació relacionada i bibliografia

Amrion & Ilmar Raag (2007) *Klass*. Estònia, recuperat a <https://www.youtube.com/watch?v=FS4nsoYKiZo>

Enríquez Villota, M.F i Garzón Velásquez, F (2015). El acoso escolar. revista *Saber, Ciencia y Libertad*, vol.1, nº1, recuperat el 23 de març de 2017 a file:///C:/Users/georg/Downloads/Dialnet-ElAcosoEscolar-5329121.pdf

Unitat didàctica elaborada per: Georgina Serra, u1916286@campus.udg.edu
Voluntària del CeDRe de la Coordinadora d'ONG Solidàries.